

KREŠŤAN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLICKÉ NOVINY
VYCHÁDZAJÚ KAŽDÚ SOBOTU NA ŠESTNÁST STRANÁCH.

Predplatná cena:

Na celý rok --- 4 koruny — hal.
Na pol roka --- 2 „ — „
Na štvrt roka --- 1 „ 20 „
Jednotlivé číslo 8 hal.

Zodpovedný redaktor:

Dr. ALEXANDER ERNSZT,
páp. komorník, kraj. vyslanec.

Majiteľ a vydavateľ:

JAN MOLNÁR.

Redakcia a vydavateľstvo:

Budapest, VIII. ker., József-körut 35.
sem sa majú posilať predplatky, jako dopisy do novin
ohlásky a náhodné reklamácie. Cena jedného 5 stĺpcového
malého riadku je 20 hl. Rukopisy sa naspak nedávajú.

Liberálny kvas.

No ten už náležite dozrel. A tak sa vám tieto poslednie dni rozkvasil, že hnusotou svojou omráčil ešte aj tie hluché a bezcitné nervy vodcov

liberálov, keď oznámil, že jeden bývalý ablegát a novinár, istý Martin Dienes chcel ho podplatiť, a odovzdal mu *desattisíc* korún s tým, aby nepovedal na sneme reči obštrukčnej a aby vzdialil sa z hlavného mesta na 5—6 dní. Martin Dienes

Zariadujúce shromáždenie kresťanských delníkov v Szombathelyi.

liberálnych. Jako gebulou otrávení chodia teraz; od toho kvasu ostali všetci na jeden úder sprostými a nedaj Bože domysleť sa im voľakej rady, že čo teraz a kadiaľ von?

Už dňami vopred bolo cítiť medzi ablegátmi akýsi nepokoj, akúsi predtuchou toho, že kvas liberálov doziera ku veľikému škandálu. Konečne 29-ho minulého mesiaca ohlásil sa na sneme ablegát Košsuthista Zoltán Papp i rozpapral hnilobu

žiadal od neho ešte aj to, aby zpomedzi košuthovských ablegátov podkúpil k mlčaniu ešte istých štyroch. A, aby zdesenie snemovne bolo ešte väčšie, vytiahol Zoltán Papp u konca reči svojej desať bankoviek tisícokorunových a položil ich ako «corpus delicti» (dôvod viditeľný hriechu) na stôl snemovne. Hneď na to povstal iný ablegát, osvedčujúc, že aj v redakcii novin «Magyarország» chodili akísi agenti, chcjúc pod-

platíť noviny, aby proti obštrukcie písaly — agentov však ztadiaľ vyhodili.

Tak hľa bola liberálna omáčka na verejnosť vykydnutá a páni vlastiotcovia mohli si už teraz chutnať na nej. Aj si veru pochutnali, lebo toho dňa pre mnohé reči a mudrovania nevedeli sa rozísť zo snemovne: prešlo poludnie, už bol aj večer a pojednávaníu nemohlo byť konca, tak, že až po pol noci môhol zaklúčiť predseda snemovne debattu.

Na druhý deň pohovorily sa a objavovaly ešte daktoré podrobnosti, ktoré však neobjasnily bližšie, že komu k vôli, alebo z návodov koho a za jaké peniaze chcel Martin Dienes podplácať Košuthistov? Snemovňa tedy uzavrela, že ku vyšetrovaniu tejto hnusnej otázky vyšle jednu kommissiu súdobnú a, aby táto kommissia mohla čím volnejšie účinkovať: pojednávania snemové sa vyzdvihnú na desať dní. — Takto prišli páni vlastiotcovia k desaťdňovým prázdninám.

Vyšetrovanie sa tedy ešte v ten deň započalo. Niektorých — ablegátov aj neablegátov — citovali pred kommissiu úradne, iní zase sami hlásili sa na výsluch. Výsluchy tieto trvajú už dni a dni a výsledok je ten, že peniaze — ale bez úpravy — dal Dienesovi gróf Vladislav Szapáry, gubernátor Fiumanský (Rjegy). Tomuto sa gróf — chorý ináč človek, sám priznal a osvedčuje sa bárs aj pod prisahou, že sám od seba a dobromyselne jednal tak preto, bo sa nazdával, že pripomôže krajine, aby z nešťastného položenia terajšieho ex-lexu vyviazla. Ministerpredseda ale nevedel vraj o ničom. — Pripomenieme tu tiež, že gróf Szapáry zaraz vzdal sa svojho vysokého úradu. — Ostatní, ktorých vyslúchali, pohovorili to aj to, zväčša len také: «povedala a povedala» ale žiaden nevedel alebo nechcel určitého dôvodu označiť, ktorý by bol vstave oprávniť to upodozrievanie, že by celú tú históriu podplácania ministerpredseda Héderváry bol narafičil. Jedine Košuthista Olay (ten, čo palicou bil katolíckeho kňaza-ablegáta Lepsényiho) bil sa pred kommissiou i na sneme v prsia, že podplácanie od ministrapredseda pochádza a že on veru má na to isté dôkazy, ako aj na to, že sú aj viacerí ablegáti podplatení. Ale keď žiadali od neho tie dôvody, opravil sa, že veru takých dôvodov on nemá, že je to len jeho osobné presvedčenie také v tejto veci, lebo že aj noviny tak píšu.

Nuž nič určitého so žiadnej strany, iba tolko je isté, že milý Dienes ešte v tú prvú noc búrlivú odcestoval do Viedne, ztadiaľ do Berlína a ešte ďalej; aj ho polícia stopuje a chytá, ale je pravdepodobné, že je už dávno na vlnách morských, plaviac do Ameriky ďalšie vlastenecké kumšty stvárať.

Konečne vyslúchala kommissia aj samého ministrapredseda. Minister osvedčil sa obširne, odpovedal na všetky predložené mu otázky a dokázal celkom iste, nepodvratne, že s počínaním grófa Szapáryho (ktorý bol dal peniaze Dienesovi) nemal, ani mať nemohol žiadneho porozumenia. Lež z pojednávania vyšetrojúcej kommissie vysvitlo i to, že nešťastný, telesne i duševne chorý gróf Szapáry sadnúť vlastne na lep ľuďom prefikaným, a ani niet človeka či v kommissii, či medzi ostatnými ablegátmi, či pri všetkých novinách, ktorý nepoľutoval by úprimne Szapáryho, akožto nešťastnú obeť niekoľkých chytráckych oháňačov. A dostalo sa do rúk kommissie aj jedno osvedčenie Dienesá, v ktorom obviňuje Zoltána Pappa i dokazuje, že už predtým ochotne si «zarábal» masné oročky, kde sa mu ako dalo.

O celej veci ťažko dá sa jasný rozsudok urobiť. Tolko však šípi každý zdravého rozumu človek, že okolo tej veci skrýva sa mnoho špiny.

Zvláštne je, že všetky židovské a protikresťanské noviny nešeredným, ba až hnusným spôsobom brechajú — nie na Dienesá a jeho židovských kompanistov ako sú Singer, Seress a iní, lež všetky výkaly svojho príliš opovážlivého upodozrievania striekajú na ministra, na Szapáryho, na všetkých magnátov vôbec, áno ešte aj členov najjasnejšej panovníckej rodiny osmelili sa zamiešať. Nuž a toto všeobecné jerichovské vejkanie židov a ich kresťanských otrokov je veľmi podozrivé. My aspoň nie sme mechom udretí dobrí blázni, aby sme tej pobúrenej citlivosti a svedomitosti židovskej uverili, lebo tým pánom také vejkanie teraz ani najmenej nepristane. Lebo za našich zožidovštelých pomerov nie nad tým treba sa zastaviť, keď sa v politike použije podplácanie, lež práve to by bol zázrak nad všetky zázraky, keby sa to tak nerobilo. A zdáľiž celá židovskoliberálna politika nezakladá sa na samých podplácaniach? Rozdiel je tu len ten, že sedliaka pri voľbách zakúpia za guláš, za čertovicu, za trochu sena, abo dreva, za pastvinu, za šenk, za

dobrú furmanku: pánov veľkomožných ale cenia si už na pár tisíc korún. A rozdiel ďalší je ten, že v terajšom prípade dal peniaze jeden nešikovný a *duševne nie zdravý* gróf katolík, v iných pádoch ale sypú sa peniaze zo židovských vecí a prevádza sa zakupovanie pomocou židov, škrabákov a všeliakých iných darebáckych kriklúňov. Nuž pre tento rozdiel je to, že milí židkovia inokedy ani perom nezaškrabnú, teraz ale chcú by všetkých kresťanských pánov, zvlášte magnátov svojimi rozdrapenými papulami pohltiť.

Nám sa veru tiež hnuší podplácanie; ale nám sa hnuší *každé* podplácanie a nielen toto najposlednejšie. A hnuší sa nám vôbec celá tá zvláštna vlastenecko uhorská móda, že je tu zvyk podplácania nielen prehliadaný ale takrečeno aj oprávnený. Ba viacej povieme: v našom milom Uhorsku to podplácanie je *ešte aj krajinskými zákonami* odobrené, schvaľované. A či to je nie tiež podplácanie, keď vláda má každoročne zákonom dovolené, aby na «podporu» vraj istých novín mohla vyhodiť aj vyše stotisíc korún? Či snáď také vládou «podporované» noviny nie sú povinné za peniaze predať svoju službu pre dobro vlády? Alebo či je to nie tiež len podplácanie voličov, keď pre nich zákon určí, koľko majú dostať za furmanky, ak drahé obedy a pijatiky môže im platiť kandidát, aby si väčšinu získal?

Nuž ale našim vlasteneckým židom nebúri sa ich citlivá židovská krv pri žiadnom inom podplácaní, iba teraz počali sa jašiť. A kto by tu nevedel, že prečo? Nuž pre toto: ministerpredseda nešiel na poklonu židom-boháčom; o ňom vôbec nevedia židia ešte, zdá sa, že zamýšľa krajinu spravovať dľa pravidiel talmudistických. A magnátov tiež nemajú židia radi, len majetky jejich. Magnáti majú tú zlú obyčaj, že neradi pripúšťajú do svojej spoločnosti žida. Nuž a toto všetko sú strašné hriechy, vlastizrady ohromné! Preto tedy pri teraz danej príležitosti treba všetkým židom plúť, revať, hrýzť, búriť a jašiť sa.

A nech len tedy kričia. Naši páni sa snáď poučia, že k vôli židom opúšťať ten ľud kresťanský a dovoliť utláčanie viery a cirkve jeho: to bol hrozný omyl! Nech si teraz domyslí každý, že židovská veľmoc pre daromnosť a ľahostajnosť kresťanov posadila sa nám všetkým kresťanom na krky! Minister, magnát, kňaz, úradník, sedliak, remeselník, delník a sluha kresťanský: všetkých

týchto chce už teraz veľmoc židovská v nevolnom otroctve udržať, všetci títo mali by dľa vôle židov kynožiť práva občianske, prekážať každý podnik, každý pohyb kresťanský a to všetko pod falošným kepeňom židmi omálaného vlastenectva.

Ale sa aspoň blížime k rozcestiu. Teraz už ztučnel ten židovsko-liberálny kvas na toľko, že vyvoláva nás všetkých, pravým ešte raz: *všetkých* kresťanov do boja spravodlivej pomsty. Pri každej, akejkoľvek voľbe, áno pri každej príležitosti všetkých nás musí táto myšlienka viesť: Dolu, preč s židovsko-liberálnym kvasom! Nech príjde už raz doba panovania kresťanov! E.

Striednosť nebohého pápeža.

Keď Lev XIII. stal sa pápežom, jeho komorník Pio Centra nariadil kuchárom, aby pápežovi pripravili hojnejší a lepší obed.

— Centro, čo si to vyviedol? — divil sa pápež, sadajúc ku stolu. — Prečo naraz toľko jedál? A tá príprava? Ty si zaiste myslíš, že jako pápež dostal som aj väčší žalúdok? Zostaneme my len pri starom zvyku, rozumieš?

Pápežovi bolo dosť niekoľko vajec, trochu francúzskej polievky a pohár vína.

— Mój obed stojí tri líry, viac mi netreba — hovorieval nástupca Pia IX.

Keď bol Lev XIII. v Perugii biskupom, tu vydržal trebárs celý deň samučičký sám, zabalený do vlneného ručníka sedel pri písacom stolíku, písal a premýšľal. Obed bol mu len vecou pobočnou. «Jedol, len že musel», jako Napoleon. «K obedu treba stôl, obrus a pár vajec» bolo porekadlom arcibiskupa Perugie.

Prvý list pápežov.

V mestečku Carpinetto, v dome famílie Peccioho ukazujú dve pamiatky: posteľ, v ktorej Lev XIII. spával ako kardinál a jedon list za sklom v zlatom rámei, prvý to list, ktorý bol písal gróf Pecci, jako novozvolený pápež Lev XIII.

List písaný je trasavým písmom a znie v doslovnom preklade nasledovne:

«Drahí Bratia!

Sdeľujem Vám, že sväté kollegium kardinálov dnes ráno moju maličkosť zvolilo za nástupcu svätého Petra. Tento list je prvý, ktorý píšem ako pápež. Píšem najprv svojim príbudzným, ktorým prajem všetko dobré od Pána Boha a ktorým láskave posielam apoštolské požehnanie. Modlite sa pilne za mňa! Lev XIII.»

Náhrobník Leva XIII.

Náhrobník nebohého pápeža Leva XIII. zhotoví scchár Luchetti. Náhrobník pápeža predstavuje, jako leží v pápežskom ornate vystretý; pri ňom stojí sv. Tomáš a

platíť noviny, aby proti obškrucie písaly — agentov však ztadiaľ vyhodili.

Tak hľa boia liberálna omáčka na verejnosť vykydnutá a páni vlastiotcovia mohli si už teraz chutnať na nej. Aj si veru pochutnali, lebo toho dňa pre mnohé reči a mudrovania nevedeli sa rozísť zo snemovne: prešlo poludnie, už bol aj večer a pojednávaníu nemohlo byť konca, tak, že až po pol noci môhol zaklúčiť predseda snemovne debattu.

Na druhý deň pohovorily sa a objavovaly ešte daktoré podrobnosti, ktoré však neobjasnily bližšie, že komu k vôli, alebo z návodov koho a za jaké peniaze chcel Martin Dienes podplácať Košuthistov? Snemovňa tedy uzavrela, že ku vyšetrovaniu tejto hnusnej otázky vyšle jednu kommissiu súdobnú a, aby táto kommissia mohla čím volnejšie účinkovať: pojednávania snemové sa vyzdvihnú na desať dní. — Takto prišli páni vlastiotcovia k desaťdňovým prázdninám.

Vyšetrovanie sa tedy ešte v ten deň započalo. Niektorých — ablegátov aj neablegátov — citovali pred kommissiu úradne, iní zase sami hlásili sa na výsluch. Výsluchy tieto trvajú už dni a dni a výsledok je ten, že peniaze — ale bez úpravy — dal Dienesovi gróf Vladislav Szapáry, gubernátor Fiumanský (Rjegy). Tomuto sa gróf — chorý ináč človek, sám priznal a osvedčuje sa bárs aj pod prisahou, že sám od seba a dobromyselne jednal tak preto, bo sa nazdával, že pripomôže krajine, aby z nešťastného položenia terajšieho ex-lexu vyviazla. Ministerpredseda ale nevedel vraj o ničom. — Pripomenieme tu tiež, že gróf Szapáry zaraz vzdal sa svojho vysokého úradu. — Ostatní, ktorých vyslúchali, pohovorili to aj to, zväčša len také: «povedala a povedala» ale žiaden nevedel alebo nechcel určitého dôvodu označiť, ktorý by bol vstave oprávniť to upodozrievanie, že by celú tú históriu podplácania ministerpredseda Héderváry bol narafičil. Jedine Košuthista Olay (ten, čo palicou bil katolíckeho kňaza-ablegáta Lepsényiho) bil sa pred kommissiou i na sneme v prsia, že podplácanie od ministrapredsedu pochádza a že on veru má na to isté dôkazy, ako aj na to, že sú aj viacerí ablegáti podplatení. Ale keď žiadali od neho tie dôvody, opravil sa, že veru takých dôvodov on nemá, že je to len jeho osobné presvedčenie také v tejto veci, lebo že aj noviny tak píšu.

Nuž nič určitého so žiadnej strany, iba tolko je isté, že milý Dienes ešte v tú prvú noc búrlivú odcestoval do Viedne, ztadiaľ do Berlína a ešte ďalej; aj ho polícia stopuje a chytá, ale je pravdepodobuē, že je už dávno na vlnách morských, plaviac do Ameriky ďalšie vlastenecké kumšty stvárať.

Konečne vyslúchala kommissia aj samého ministrapredsedu. Minister osvedčil sa obširne, odpovedal na všetky predložené mu otázky a dokázal celkom iste, nepodvratne, že s počínaním grófa Szapáryho (ktorý bol dal peniaze Dienesovi) nemal, ani mať nemohol žiadneho porozumenia. Lež z pojednávania vyšetrojúcej kommissie vysvitlo i to, že nešťastný, telesne i duševne chorý gróf Szapáry sadnúť vlastne na lep ľudom prefikaným, a ani niet človeka či v kommissii, či medzi ostatnými ablegátmi, či pri všetkých novinách, ktorý nepolutoval by úprimne Szapáryho, akožto nešťastnú obeť niekoľkých chytráckych oháňačov. A dostalo sa do rúk kommissie aj jedno osvedčenie Dienesá, v ktorom obviňuje Zoltána Pappa i dokazuje, že už predtým ochotne si «zarábal» mastné oročky, kde sa mu ako dalo.

O celej veci fažko dá sa jasný rozsudok urobiť. Tolko však šípi každý zdravého rozumu človek, že okolo tej veci skrýva sa mnoho špiny.

Zvláštne je, že všetky židovské a protikresťanské noviny nešeredným, ba až hnusným spôsobom brechajú — nie na Dienesá a jeho židovských kompanistov ako sú Singer, Seress a iní, lež všetky výkaly svojho príliš opovážlivého upodozrievania striekajú na ministra, na Szapáryho, na všetkých magnátov vôbec, áno ešte aj členov najjasnejšej panovníckej rodiny osmelili sa zamiešať. Nuž a toto všeobecné jerichovské vejkanie židov a ich kresťanských otrokov je veľmi podozrivé. My aspoň nie sme mechom udretí dobrí blázni, aby sme tej pobúrenej citlivosti a svedomitosti židovskej uverili, lebo tým pánom také vejkanie teraz ani najmenej nepristane. Lebo za našich zožidovštelých pomerov nie nad tým treba sa zastaviť, keď sa v politike použije podplácanie, lež práve to by bol zázrak nad všetky zázraky, keby sa to tak nerobilo. A zdáľiž celá židovskoliberálna politika nezakladá sa na samých podplácaniach? Rozdiel je tu len ten, že sedliaka pri voľbách zakúpia za guláš, za čertovicu, za trochu sena, abo dreva, za pastvinu, za šenk, za

sv. František. Nad ním vznáša sa v oblakoch Panna Maria s anjelmí. Náhrobník bude stáť 300.000 lír a postavený bude v oblúbenom chráme Leva XIII. v bazilike sv. Jána v Lateráne, vedľa hrobu Innocenta III.

Medaille počas uprázdnenia pápežského stolca.

Kamerlengo Oreglia z príležitosti uprázdnenia pápežského stolca dal raziť medaille. Medaille sú 38 milimetrov hrubé. Na jednej strane je Kamerlengov címer, nad ním kardinálsky klobúk a tento nápis: Aloisius Card. Oreglia. A. S. Stephano. S. R. E. Camerarius. (Komorník rímskej svätej cirkve). Na druhej strane na miesto *tiary* je jeden dáždnu podobený baldachín, pod ním kľúče. Na tejto strane medailly je nasledovný nápis: Sede vacante MDCCCIII. (Počas uprázdnenia stolca 1903). Maršall konklave knieža Marius Chigi tiež si dal raziť so svojim címerom a s címerom svojej manželky rodenej kňažny Sayn-Wittgensteinovej medaille s nasledovným nápisom: Marius Princeps Chisius S. R. E. (Sancte Romanae Ecclesiae) Mareschallus Perpetuus MDCCCIII. (Knieža Marius Chisi, veľký maršall sv. rímskej cirkve).

Nech žije Svätý Otec, Pius X.

Radostnú novinu zvestujeme našim katolíckym veriacim. Cirkev naša svätá nie je už sirotou, bo z milosti Božej a vnuknutím Ducha svätého dostala za svoju viditeľnú hlavu kňaza-patriarchu znamenitého. Je to *Jozef Sarto*, patriarcha benátsky, ktorého sbor kardinálov zvolil za hlavu cirkve a ktorý prijímuc tento najvznešenejší na svete úrad, označil hneď i svoje meno pápežské, že chce byť nazvaným *Pius X.*

Jozef Sarto narodil sa z rodičov stavu roľníckeho roku 1835. v dedine Riese, ležiacej v Benátskom kráľovstve, ktoré vtedy ešte prináležalo pod Rakúsy. Jeho ostrý rozum, svätý a čistý život, potom neobyčajná vľúdnosť a dobrosrdečnosť ku každému, nadobudly mu všade neohraničenej lásky a dôvery so strany jeho veriacich. Ako duchovný pastier svojich ovečiek žil vždy len svojim veriacim a z tohoto ohľadu zodpovedal svojmu kňazskému povolaniu majstrovsky. Do vysokej politiky sa nerád miešal, ale všetku starosť vynakladal na pravú kresťanskú výchovu sebe podriadených veriacich. Všade, kdekoľvek bolo treba pracovať za ľud z lásky kresťanskej, Jozef Sarto býval vždy prvým a v prácach tých nikdy neznal ustania.

Právom tedy hlásame, že prozreteľnosť Božia sama poslala nám tohoto vzneseného muža za najvyššieho arcipastiera cirkve svätej a toto povedomie preplňuje nám srdce nielen úprimnou radosťou, ale aj spokojnosťou, lebo máme v osobe svätého otca záruku, že veľké diela Levom XIII-tým na poli spoločenskom započaté šťastlivou rukou prevedie.

My s detinskou oddanosťou padáme ku nohám svätého otca, prosiac Pána Boha všemohúceho, by ráčil obdarit ho milostami svojimi a požehnať Náместníka Kristovho.

Budíž pozdravený a požehnaný svätý Otče, Pius X.!

POLITICKÉ CHÝRY.

Tých desattisíc korún.

Bolo to 29-ho júla. Na snemovom pojednávaní povstal Košuthista Zoltán Papp a medziiným oznámil celej snemovni aj toto:

Povinný som oznámiť snemovni mimoriadny prípad. Pracoval som vždy čestne a predsa stalo sa mi včera to, že ma chceli podplatiť. Nevieam, z čieho poverenia, ale prišiel ku mne jeden pán, môj starý známy a kedysi priateľ a nahováral ma, aby som prestal obštruovať. Rozpoviem uprimne — hovoril Papp a na chvení hlasu bolo mu znať, že má príčinu, niečosi ľutovať — ten pán mi povedal, že je poverený. Že by som vlastne mal o obštrukcii ináč zmýšľať a že keby som z Pešte na 5—6 dní odcestoval, nuž že by sa mi to vyplatilo. Po ďalšom rozhovore pýtal sa ma, za čo by som bol náklonný odcestovať a neobštruovať.

— Za 1000 zlatých denne — odvetil som.

Patričný pán to vzal na známosť. Dost na tom, chceli ma podplatiť a tu sú peniaze.

S týmito slovy vyňal z vaku desiat tisícokorunových banknôt a položil ich na stôl snemovne.

Samo sebou sa rozumie, že tá reč a tento výjav vzbudily vo snemovni hrozné vzrušenie. Povstal krik. Poslanci povstávali s miest a hrnuli sa okolo stola. V ohlušujúcom lomoze nebolo počuť, čo kto hovorí; päste sa dvíhaly a v každom okamžení zdalo sa, že sa poslanci s ľava a s prava pochytiť. Ministrovipredsedomi vyhrážalo sa, lietaly nadávky. Z hluku bolo počuť len slová posl. Gézu Gajáriho:

— To sú Polónyovské figle! To Polónyi spravil! On dal peniaze!

Konečne ku koncu svojej reči povedal Papp, že tým agentom bol bývalý poslanec strany Košuthovskej, Martin Dienes.

Búrliivé výjavy sa zatým opakovali. — V úžasnom vresku hovoril potom poslanec Olay a žiadal vyslať zvláštny snemový výbor, ktorý by túto záhadnú vec vyšetril, a to čím skôr, lebo ináč bude verejná mienka tá, že úplatky pochodia oď ministrapredsedu.

Po ďalšom hlučnom rokovaní uzavrelo sa vyslať tento výbor a predseda oznámil, že složených 10,000 korún skladá dočasne do pokladnice snemovne a celý prípad že považuje ako urážku imunitného práva.

Behom debatty oznámil i posl. Lovászy (Ugronovec), redaktor denníka «Magyarország», že jakýsi agent a novinár Singer (vydavateľ Bánffovského časopisu) naliehal na vydavateľstvo Magyarországu otázkami, za jakú cenu by tento časopis písal nie za, ale proti obštrukcii. Singera že vydavateľ jednoducho odpravil.

V ďalšom priebehu zasadnutia oznámil i posl. Nessi, že mu ktosi bez jeho vedomia vyplatil 2.800 korunový záväzok u jednej peštianskej banky.

Zvada trvá až pres poľnoc.

Ďalší priebeh zasadnutia ukázal, že čo sa dosiaľ dialo, to boly len ľnevinné hračky oproti nasledovným škandalom.

Ministerpredseda totiž previedol svoj úmysel, že na stredovom zasadnutí vynúti také uzavretie, dľa ktorého sa rozprava o jeho programe preruší a dľa ktorého sa konečne má pokračovať v rokovaní o indemitnej predlohe. Obštrukcia sa pre tento prípad už beztak chystala,

že trebárs tým najkrajnejším násilím prekazia úmysel ministrapredseda. A dľa toho aj jednali. Neprestajne rečnili a vrieskali. Blížila sa už polnoc a ministrapredseda nebol vstave predniesť svoj návrh. Urobil tedy tak, že návrh svoj napísaný na papier poslal predsedovi snemovne.

Ablegát Szóts niesol papier ten predsedovi, ale v tom okamihu pohla sa celá krajnoľavá strana. Poslanci Molnár, Fáy, Rátkay cvalom prepadli Szótsa a vrhli sa na neho, chcejúc mu písomný návrh vyrvať z ruky. Szóts oddal písmo prihrnuvším sa liberálnym vyslancom; mal ho v ruke práve poslanec Feilitzsch a chcel ho oddať podpredsedovi Tallianovi. Tu Fáy písmo Feilitzschovi z ruky vytrhnuť a rozdriapať papier na kúsky. Rev pochvaly a zúrivy potlesk Kossuthistov zatriasol snemovňou. Iní Kossuthisti vybehli hore ku predsedovi a zdviženými päťami mu hrozili.

Bolo treba zasadnutie vyzdvihnúť, i prešla polnoc. Po polnoci nanovo zasedali, Kossuthista Polónyi osvedčil, že ďalšie pojednávanie je nezákonné a sa na ňom rokovať nesmie. Nato všetci Kossuthisti spievajú nótu Kossuthovu a tak vytiahli von. Až potom predniesli návrh ministra-predseda grófa Khuen-Héderyáryho a ho jednohlasne prijali.

Obrázok zo života.

Na Horniakoch žije istý manželský pár. Muž je vraj kováč a zámočník, žena ale šije ženám šorce a kabátky. Muž že sa vyučil pri otcovi, ktorý jako rozumný sedliak — babral ráz kováčstvo — a keď sa zámok lebo blach zkazil, nuž aj šlosiarstvo. Syn jeho vidiac toto, keď mal čas, tiež začal babrať a kontářiť. Čítať a písať sa naučil tolko, kolko sa môhol.

Časom sa oženil, vzal si dcéru jedného zo sedliačeného rehtora, ktorý pravda školy tiež len doma vybavil a naučil sa trochu od otca na organe hrať. No je to dedinka chudobná, rada bola, že má aspoň takého organistu. Dcéry jeho teda zostaly sedliačky.

Náš manželský párik s počiatku teda držal sa gazdovského pravidla: čo som, to som, ale že som sedliak, pyšný som. Pán Boh im požehnal i dcérušku, v ktorej radosť mali, lebo dobre poslúchala a usilovná bola pri dome. — Ráz mladý muž bol v meste i kúpil si kabát, lebo to huňisko je pri fažké a škaredé. Na to žena si kúpi topánky, lebo krpce sú neforebné. No pán majster navliekol sa i do nohavíc, pani majstrová sa tiež cele popánila, len dievča nechali asi do 16. roku v sedliackých háboch, veď ju pán za ženu nevezme. Nič by pri tejto zmene nebolo schádzalo nášmu majstrovi, keby sa ho nebola chytila pýcha a korhelstvo. Robiť sa mu fažilo, ráno si spal do 9-tej jak veľký pán. A prečo by nie, veď už s pánmi chodí, rozpráva sa i si zapije. Na to za-

budnúť, že s pánmi je nie dobre čerešne jiesť z jednej mysi. No ale zato zostal i rychtárom; a všelijaké povinnosti nútily ho viac sem i tam chodiť.

— Nikdy tak statočného človeka za rychtára ste nemali jako mňa teraz — hovorieval, a, ponevác videl že nápoj mu zle robí, odprisahal v kostole, že nikde nebude piť len v dome. No ale čert nespí: človek slabého ducha a ľahkého svedomia náhle zabudne i na statočnosť i na prísahu. Tak aj náš rychtár urobil a pomaly i vieru opustil. Načo by mu bolo v nedeľu do kostola ísť; on musí ísť k notárovi, povinnosť je povinnosť. A tak zostal múdрым, že už múdrejšieho nad neho niet, preto si nedal od nikoho nič povedať, bárs mnoho ráz až veľmi dobrá rada by mu bola spomohla. Ale čertom podšitý človek si dá málo povedať. Aj on pýchou nadutý jako pán rychtár dovolil si mnoho takého, čo nemal robiť. Ale Pán Boh ho navštívil. Začal náš rychtár pamäť trať, že vraj pre jeho ženu, ktorá sa mu nezľúbila. Pre jej výčitky zadakoval za rychtárstvo a dobre urobil, i tak by ho boli shodili.

Nastalo v dome pokušenie diablove! Jemu sa robíť pri rychtárstve z nechcelo a groší treba hodne; bo on rád mal hodne peňazí — naučil sa to pri obecných peniazoch. Čo teraz? No ale čert z blata vždy vymôže, keď ho kto volá.

Očul náš pán majster o jednom šuhajovi, ktorý prišiel z Ameriky, že má do 8000 korún. Bolo by to pre jeho dcéru. Tu hneď treba Hanku rychtovať. Čo nedokáže krása, doženú to šaty. A vskutku, pekné šaty mnoho robia — a tak Hanka zostala kišasonkou. Rodičia sa tešili a Hanka najviac. Otec sa dal do známosti so šuhajom; matka na oko tiež. Hanka ale radšej pozerala za slobodným organistom, lebo vraj to je pán. Šuhaj prišiel nahovárať a otec mu dcéru slúbil a že všetko mu podpíše čo má. — Dievča, ba kišasonka ani očuť nechcela o tom. — To je sedliak modro oblečený, ja toho nechcem, ja budem organistovou, veď ma náš rehtor vezme, však sa mi vždy smeje, aj ma štipká.

Šuhaj ten, prefikaný v Amerike, užil dobrých časov u pána majstra. Dal už aj termín zaslúbeniu, bárs sa ženiť ani nemohol. Pán majster aj s prosbou, aj s hrozbou do dcéry kišasonky. Konečne išli na faru ohlášky písať. Pán farár žiada svedectvá, bo šuhaj bol z inej farnosti. No tých

nebolo, lebo že sú u ministeriuma pre dovolenie ženby. Teda musí sa čakať, až dovolenie príde. Pán majster namrzený nebol by dbal bárs i hneď do kostola k sobášu ísť, dievča či kišasonka potešená, že s toho predbežne nič nebude, a šuhaj spokojný, že sľubu zadost' učinil. Odišli s tým, že sa tie svedectva k ženbe vyčkajú.

Príduc domov vypili si dobrý oldomáš. Šuhaj na druhý deň odišiel. Pani majstrova bola rada že sa to tak stalo, lebo veru i ona by radšej organistu mala za zaťa. A rector, mladý človek videl, čo sa robí, tiež kedy-tedy okúsil priateľskej lásky a len ďalej sa usmieval. Kišasonka ale čo deň sa pristrájala — robiť sa jej nechcelo — alebo sa haňbila, a vždy sa rectorovi ukazovala. Otec sa hnevá — vie, že je to všetko daromné ale príde žena, povie: Čo ti vieš, čo sa môže stať?

Šuhaj pošiel do Ameriky, rector dostal inšie miesto, Hanka zostala všetkej nádeje zbavená, oklamaná, otec, pán majster s peňazí opletý, majetok s dlhami obťažený. Hreší a klaje každodenne; bije sa zo ženou i s dcérou kišasonkou, rozmýšľa, jako by ľahko ku peniazom prišiel. Robiť robí, ale len niekedy, lebo že nevládze — a v najpeknejšom veku je.

Pýcha a lakomosť zapriahli ho do jarma svojho aj s jeho rodinou: a teraz hreší na Boha, na cirkev, na kňazov. Tak sa zdá, že dnes-zajtra pamäti zbavený oddá sa celkom do náručia diabľovho, ktorého už dávno nasledoval. Čertu slúžil, čert ho berie.

Jano z búdy.

Milodary poslali na kostol Lutišský:

Veľbný páni bohoslovci z Nitri 9 korún; ct. slečna Filomen Šunyi z Novej Bystrice 1 korunu; ct. slečna Mariška Bauer z Riecsnicz 1 korunu; ct. pani Mária Prexler z Riecsnicz 2 koruny; pár farár Juraj Gramantik z Prečinu 2 koruny; pani Zuzanna Galuszek z Kočoviec 1 korunu; pán Jozef Gregor z Miškole 1 korunu; pán Michal Gazso a Leopold Gugel z Terchovej po 1 korune; 1 korunu pán Ján Krajcsi zo Saxej; 1 korunu 99 hal. pán farár Fdvard Tvrđý z Kollárovitz; 2 koruny p. farár Ján Vándorfi z Bánhorvat; 5 korún za X. Y. pán farár Augustin Veber zo Szakalháza; 3 koruny pán farár Jozef Csaries z Vizlendva; 1 korunu pán učiteľ Štefan Dokupil z Chumca pri Žiline, vybral 11 korún od nasledujúcich: Ján Šutek 3 koruny, Štefan Dokupil 1 korunu, Ján Radolecz 1 korunu, Ján Michal 1 korunu, Peter Majerik 1 korunu, Mór Reicher, krémár 1 korunu, Ondrej Danik 1 korunu, Michal Pazsicky 1 kor. a Ján Murka 1 korunu.

Začo všetkým tuto spomenutým úprimne ďakuje a Pán Boh zaplať a požehnaj v mene chudobných farníkov prívolať Ján Greben, farár.

Kreštania kupujte len u kreštanov!

BESEDNICA.

Svedomie a svoboda svedomia.

Ty vo všeliakých oznamoch čítaš a ešte viac ústne po sklepoch počuješ: «že za tú vec, ktorú kupuješ, tebe svedomite *garantiruje*, že dobre za ňu stoja. — Všade samá garancia a samá svedomitost'.

Kúpil som seba na jarmaku jeden garantovaný a svedomite vystavený kabát. Všetko bolo na ňom s duplovaným stichom garantované; a o týždeň mi z toho kabáta dva garantované vacky odpadly s celým obsahom, že som ich viac ani nenašiel. Ako sa to stalo?

Krajčírovi šlo chytřejšie vacky s glejom na kabát prilepiť, nežli duplovanie prišif; kabát namoknul od dažda, glej sa roztopil a vacky odpadly aj s garanciou, aj so svedomitost'ou kupcovou. — Tak máme aj iné mnohé veci garantované k. pr. echt opravdový konak francúzsky, robený v Budapešti — echt francúzske víno červené «bordó» v pezinských pivnicách naobierané, a to garantované a svedomite manipulované. Ba v Uhrách už bol aj jeden most železný z dreva garantovaný. Aj múka z fazule a z gypsu býva garantovaná a káva z čirižu. Mnohé dámy majú už aj echt garantované falošné zuby a vlasi. A keď kupec ešte k tej garancie doloží nejaké francúzske alebo nemecké slovíčko k. pr. «kulant» «reel» «solid», ktoré slová mäkšej hlave imponujú: vtedy tá garancia je ešte významnejšia nežli tých mojích garantovaných odglejených a odpadlých kabátových vachkov!

No ale už dost' o tej garancii.

Keď sa ty voľakde potkneš a napred letíš, tak prvě a najchytřejšie čo spraviš je, že chytro vystreš napred tvoje ruky, a to veru bez všetkeho rozmýšľania a bez všetkej predbežnej prípravy; to tebe v okamihu len tak do rúk vošlo, keď nohy tvoje do neporiadku prišly. Aj dieťa to tak spravi, bez toho, že by ho bol kto k tomu poučil. Je totižto v živom tele jeden spôsob dozorstva, je duchovný tútor, ktorý diefatu a starému dá chytro cítiť, čo má on rýchlo robiť, aby sa pred škodou zachránil. Práve aj tá prednejšia čiastka človeka: duša má takéhoto tútora, ktorý jej dá cítiť čo ona má činiť, aby do škody neprišla. A tento cit sa volá *svedomie*.

Lenže medzi telom a dušou je veľký rozdiel. Na mladom tele všetko samo od seba narastie: ruky, nohy, chrbtová kosť a aj hlava sama od seba hrubá zostane, nakoľko je potrebné. Ale s dušou je to tak, ako s cudzozemskou rastlinou; ona má svoj zvláštny čas ku sadeniu a ku pestovaniu, aby sa podarila. Rozum, vedomosti, slušné sa chovanie atď. bez pomoci učiteľov, vychovavateľov práve tak málo sa vydaria, ako sa samo od seba nikdy nenaučí dieťa vyprávať, keďby ono divo v horách vyrástlo. Tak je to aj so svedomím. Klíček k tomu je

síce v každej ľudskej duši, ktorý kľúčik aby nezakrpatel a mizerným nezostal, musí sa prebúdzaf, opatrovať, aby v ľlovekovi zdravé, mocné svedomie sa vydarilo. Na tom ale veľmi mnoho záleží; lebo tvoje svedomie má byť tvojim vodičom nad všetkými tvojimi silami, nad tvojimi účinkami nad celým tvojim jednaním a životom, aby všetko na pravej ceste zostalo, a keď duša tvoja musí vystúpiť a telo tvoje ako prázdna kistna na magacíne cintorína na stranu odložené bude, aby duša na dobré miesto sa dostala. Keď vodič a furman zaspal, alebo sa opil, alebo dolu padol: vtedy aj s vozom sa zle povede.

To sa aj so svedomím tak stáva; svedomie totižto tiež môže zaspaf. Keď ľlovek slova božieho neslyší viac, ani nečíta; tak svedomie mu nepokoja nerobí viac, ani ho viac nenapomína, nechá bežať ľloveka za jeho žiadostami. Alebo sa môže ono aj opit; keď ľlovek zlé noviny

a knihy číta a zlumpáčených kamarátov má: ľlovek skrze to celkom zlé náhľady dostane, k. pr. že po smrti je koniec všetkému a že ten je najmúdrejší, ktorý všetko postvára, na čo mu len chuť ide. Kam to ale ľloveka často dovedie, keď on takmer so seba striasol a odhodil svedomie: to vidieť v žalároch, v trestnicách, a aj v špitáloch po veľkých mestách a zvlášte na samovrahoch. Najstrašlivejšie to

bude vidno na ľavej strane pri poslednom súde. — Takých ľludí, ktorých svedomie už viac netrápi, voláme a nazývame: «nesvedomitými», a nesvedomití ľludia sú tak nebezpeční ako zlostní blázni. Lebo žiaden není istý pred nimi, že nebude od nich omlúvaný, oklamaný a do škody donesený. Nuž ale medzi «nesvedomitostou» a medzi «slobodou svedomia» není veľký rozdiel; vskutku tí, čo za «slobodu svedomia» píšu alebo kričia, sú často zkazení, bez svedomia, teda nesvedomití ľludia. Však ale pod slobodou svedomia oni celkom iného rozumia. Oni to hovoria: «Každému má v slobode stáť to mysleť a to veriť čo on chce, to je vraj sloboda svedomia.» Kde vraj naopak katolícka cirkev žiada: aby sme my náš vlastný rozsudok v náboženských veciach článkom viery cirkev podhodili, to je vraj otroctvo ducha a násilie duševné. Tak hovoria tí, ktorí sa so svedomím rozháňajú ako s horiacou sviečkou, tak že ona konečne celkom vyhasne. Práve preto, že ľlovek sám od seba vyššie pravdy o Bohu a o našom ciele dokonále nenajde, prišiel Pán Kristus, svetlo sveta so svojim zjavením a založil cirkev, ktorá má ten rozkaz od neho, aby pravdu Jeho po všetky časy čisto a neporušeno učila. Preto je «cirkev stĺp a základ pravdy», preto je učenie cirkve tak pevné ako

hviezdy na nebi. Kto ale len svoje nápady vo veciach viery nasleduje, ten len za svetlonosom behá. Boh a zákon a súd jeho sa neriadi dľa náhľadov ľludí. Tak, ak isto je, že slnko na nebi stojí, bár by aj tisícraz tajil slepý ľlovek, že slnka niet: práve tak isto je všetko pravda čo kresťanstvo učí, bár aj millioni ľludí proti tomu kričia: že to je nesmysel a hlúpotá vraj na to veriť. «Kto neverí už je zatracený.» Kto že povedal tieto slová? Sám Syn boží Ježiš Kristus. Na koho teda dáš viac: či na Ježiša Krista alebo na nesvedomitú, z viery vyzlečenú tlčhubu? Čo by sa postváraľo, keď by bolo dovolené v apatéke každému chlapcovi sebe slobodno brať, čo sa mu páči? Zdáliz by sa nepotrúvili ako ľlišky so všeliakým jedom a otravou, ktoré v pekných nádobách v apatéke držia?

Takí ľludia, ktorí užívajú slobodu svedomia, nechcú uznať súd a večné zatratenie po smrti, a Pána Boha

ľľbia pokaličiť, oni len jeho milosrdenstvo prijímú, ale jeho sviatosť a jeho strašlivú spravodlivosť uznať nechcú, lebo ich to veľmi tlačí, omíra a mrzí a boja sa toho, preto by ľľbili to odškriepiť a odtajiť, nuž ale sa ím to tak povede ako slepému, ktorý tají, že slnko svieti a že jestvuje. So slobodou svedomia sa to asi tak má ako so slobodou priemyslu (Gewerbefreiheit). Keď každý môže priemysel viesť

Anna Prosperi-Busi,
† pápežova matka.

gróf Ludvik Pecci.
† pápežov otec.

akýkoľvek chce, či sa ho on učil, či nie, či má k tomu peniaze a majetok, alebo nie: vtedy veľký počet ľludí sa najde, ktorí hneď počnú so žienbou, s remeslom a s robením dlhov, a potom padnú a aj iných so sebou ztrhnú a zničia. To je tu celkom lumpáctvu brána otvorená. Pri slobode svedomia je konečne o mnoho horšie, lebo tá škoda, do ktorej duša padne žiadneho konca nemá vo večnosti, na veky zostane zlumpáčenu a nešťastlivou. Pri slobode priemyslu kapitalisti vyndú až teprv do výšky a bohatnú, chudobnejší priemyselníci ale pochodia tak, ako tráva pod orechovým stromom, hladné a žižnivé korene stromu vycicajú zem a trávu pod stromom nechajú v suchotách zahynúť. Remeselníci mnohí zostávajú len nádeníci vo fabrikách. Tak je to aj so slobodou svedomia. Ľludia robia kšefti z táranin a z tláčania, sú tlčhuby v novinách, a napádajú kresťanstvo, a ktorí čítajú, veria tlčhubám a za pevné držia také táranie čo novinári slobodného svedomia t. j. bez svedomia na papier ľľhkovieriacim predložia. — V Taliansku je tak veľká sloboda svedomia, že katolíci na Božie Telo nesmia von z kostola verejne processie držať, lebo to uráža slobodu svedomia nesvedomitých, od Boha odpadlých ľludí! — ale keď lumpi verejné processie vedú na ľľianky po

ulicách s krížom, v kňazských šatoch, a preoblečení ako mníši a mníšky a posmech robia zo svätých vecí, zo služieb božských, a verejnú úctu dávajú diablovej ba aj poklonu ako bohovi, to je sloboda svedomia potom!!

Janko Chorlavý,
vo svedomite garantovanom kabáte

CHÝRNIK.

Úctivé upozornenie!

Láskave prosíme ctených čitateľov, keď pošlú predplatok na noviny, nech nezameškajú príležitosť na poštovú poukážku, na — k písaniu určité — miesto svoju tlačenu adresu, t. j. meno a bydlisko, pod ktorou dostávajú noviny. S týmto s jednej strany poľahšia našu prácu, nadovšetko ale koniec môžeme urobiť takým neprávosťami ako je to, že noviny v svojom čase nedochádzajú.

Vydavateľstvo novín.

Rumunský kráľ u nášho kráľa. Z Viedne oznamujú: Rumunský kráľ Karol, ktorý pôjde do Gasteinu na dlhšiu kúru, stavia sa v Išli, kde dňa 9. a 10. augusta bude hosťom kráľa Franca Jozefa.

Pápežova smrť a rímske telegrafické úrady. V deň smrti pápeža Leva XIII. rímske telegrafické úrady prijaly za telegramy 24.000 lír. V ten deň rímske telegrafické úrady rozposlaly 250 tisíc slov, do Francúzska 45 tisíc. Počas pápežovej nemoci mali rímske telegrafické úrady denne 8—15 tisíc lír dôchodku za telegramy. Toto bol posavád najväčší rekord rímskych telegrafických úradov. Z príležitosti smrti kráľa Umberta najväčšia summa bola 11.000 lír, ktorú dosiahly rímske telegrafické úrady. V deň kráľovho pohrabu ale utrhli 11.000 lír.

Zvony, ktoré stále zvonja. Chrám sv. Petra v Ríme má šesť zvonov, ktoré sa menujú: Companone, Compagnocino, Rota, Maria, Chiachierrina a Mapdalna. Na zvony tieto zvonilo sa až do 29. júla na znak toho, že pápežský stolec je uprázdnený. Po voľbe nového pápeža opäť na nich zvonilo sa celý deň.

Výhoda pre cestujúcich na žilinskú výstavu. Ministerstvo kupectva oznamuje, že vzhľadom na veľkú významnosť žilinskej Hornouhorskej priemyselnej výstavy dovolilo, aby na všetkých staniach hlavných dráh uhorských kráľ. štátnych železníc a železnice košicko-oderbergskej počas výstavy, to jest od 1. augusta do 30. septembra v každú sobotu a v nedeľu, jako aj dňa 19. augusta a vo sviatok Štefana kráľa (20. augusta) vydávané byly do Žiliny túr a retúr karty za sniženú cenu. Následkom čoho: kto si kúpi kartu II. triedy môže cestovať na I. triede do Žiliny a nazpät; kto si kúpi kartu III. triedy môže cestovať na II. triede a kto si kúpi polo-

vičnú kartu II. triedy môže cestovať na III. triede do Žiliny a nazpät. V Žiline na výstavu osobitnú kartu netreba si kupovať, lebo tieto železničné túr a retúr karty slúžia zároveň aj za vstupnú kartu na výstavu. Túr a retúr karty na výstavišti pri kasse (asi na sto krokov od železničnej stanice) treba dať preštemplovať, lebo bez tohoto preštemplovania železničná karta na spätočnú cestu nebude platná. Žiadnych legitimácií netreba. Na každej stanici uhorských štátnych železníc a železnice košicko-oderbergskej môže bárs kto takúto túr a retúr kartu dostať, kto cestuje do Žiliny na výstavu. Túr a retúr karty sú za šesť dní platné. Tí cestovatelia, ktorí chcú jednu alebo dve noci v Žiline stráviť, nech se hlásia v kancelárii pre ubytovanie hosťov, kde im, prípadne aj ich rodine, zapatria príhodný byt. Keď naraz viacerí, 10 až 200 osôb cestovať chce do Žiliny na výstavu, nech to v liste alebo na dopisnici aspoň tromi dňami vopred oznámia správe výstavy, ktorá sa potom postará o prijatie, vodenie a prípadne aj o byty.

Utopilo sa. V Spišskom Šavníku dňa 21. júla dieťa tamojšieho obyvateľa Jána Kostyáka, ako sa pri rieke bavilo, do nej spadlo a sa utopilo.

Zábavný večierok s mimoriadne vzácnym programom usporiada dňa 9. augusta ochotnícke družstvo «Katolíckeho delníckeho kruhu» v Pešťbudine (VIII. Práter-u. 33.) na javišti Kruhu. Predstaví sa: «Amanda», veselohra v jednom dejstve od Mikuláša Milana, preložil A. Halaša. *Osoby:* Miloš (A. Kacian). Milka, jeho žena (A. Majerčík). Marko. Tinka, jeho manželka (A. Valek). Agent poisťujúcej spoločnosti (František Janík). Katka, chyzná (A. M.). Za tým nasledovať bude ešte niekoľko komických a sólových výstupov. Začiatok o pol 8. hodine večer. Milodary obrátia sa na zariadenie nového javišťa.

Medvede. V spiško-belanských Tatrách roztrhali v tieto dni medvede 21 oviec. Aj pri Hrabušiciach roztrhali medvede niekoľko oviec.

Na výstave v St. Louis (v sev. Amerike) vystavené budú tiež koruny, a sice pápežská, cisárska a kráľovská, buď v prirodzenej veľkosti alebo vo vernom napodobnení. Taktiež chcú na výstave znázorniť Jeruzalem v prirodzenej veľkosti na priestore 10 akrov. Náklad vypočítaný je na 600.000 korún.

Cholera v Sýrii. V Sýrii rozmáha sa cholera vo veľkých rozmeroch. Tak na pr. v meste Damasku dňa 15. júla úradne vedeli o pätnástich pádoch a v Hame posledné dni že umrelo 30—40 ľudí. Mŕtvych bolo vlastne viacej, leho mnohých pochovali v noci skryte. Obávajú sa, že cholera bude sa šíriť k pobrežiu. Do Damasku z Carihradu idú vyslať medecínsku komissiu. Hamu dajú pod kordon,

Milodary. Niektorí Lešničania poslali z Ameriky na ornát a na obleky pre miništrantov lešnickému kostolu (Spiš) 250 korún. To je veľmi pekne a chvalitebné, že aj v ďalekom svete nezapomínajú na svoj kostol. Boh im odplati stonásobne. — Haligovská gruntovná pani Štefana Gareisz obetovala na krížovú cestu haligovského hostola

(Spiš) 40 korún. Aj predtým už neraz obdarovala tento kostol: na vnútorné sriadenie kostola dala 200 korún, okrem toho darovala veľký obraz Panny Marie, veľký krásny kobrec a iné menšie veci. Môže za príklad slúžiť všetkým katolíckym paniam, jako majú horliť za ozdobu domu Božieho.

Na stôl snemovne složených 10.000 korún sekvestrovali. Pred pár dňami stalo sa, že v uhorskom parlamente pralo sa dosť rozličné špinavé prádlo, totiž kraj. vyslanec Zoltán Papp na verejnom zasadnutí snemovne vyslancov na stôl snemu položil 10.000 korún, že ho týmito peniazmi bývalý krajinský vyslanec Martin Dienes chcel podplatiť. Predseda snemovne vyslancov nariadil, aby summu túto dočasne uložili v pokladnici snemovej. V piatok popoludní o 2. hodine prišiel do snemu advokát dr. Hugo Fischer aj s exekútorom a 10.000 korún sekvestroval pre svojho klienta Armina Sternberga, fabrikanta hudobných strojov, ktorému Martin Dienes bol dlžen väčšiu summu. Záležitosť túto odkázali 15-členovému výboru cieľom vyšetrovania. Predseda snemovne rozpustil snem na 10 dní.

Nasledovanie opravdovej pomoci nášmu Iudu.

Podjavorinskí Iudomilovia nemohli už ďalej hľadať na to nesolidné využitkovanie práce, lež chejúc utvoriť spolok pod názvom: «Spoločenstvo na shodnotenie dreveného tovaru podjavorinského», dňa 12. júla vydržovali sriadijúce shromaždenie na Starej Turej pod predsedníctvom velp. Ludovita Čulíka. Spolok sriadiť sa nasledove: Za predsedu bol vyvolený Juraj Ježo; za členov správy: Rudolf Lang, r. k. farár a dekan, Ludvik Čulík, Michal Valenčík, Michal Valenta, Juraj Michalec, Jozef Imriška, Juraj Jančo; za obchod spravujúceho podpredsedu: Andrej Mešťánek, Martin Červeňanský a Michal Filipek; za pokladníka: Ján Hlubocký. — Bola by to naozaj opravdová pomoc tomu Iudu. Ale ako čítame v «Považských Novinách», proti tvoriacemu sa spolku už ide úžernícka intriga. Úžerníci, ktorí mali veľký rebach z mozoľov Iudu, vysielajú celé doputácie k politickému úradu, aby zachránil ich privilegium drať pracovitý Iud, My však pevne veríme, že nevykonajú nič, lebo nedovoľovať Iudu výživu, bol by do neba volajúci hriech, ktorý vyháňa Iud von z krajiny, za more. Šlachetni mužovia, ktorí počali vec, nech len vydržia i naďalej v nasledovaní tak opravdovej pomoci Iudu.

Telegrammy o zavraždení kráľovských manželov srbských rozoslané zo Zemuna obsahovali asi million slov a stály 60.000 korún.

Takej sviece ešte nebolo! František Ostheimer, dorábateľ voskovic v Brixene, urobil prisľúbenú voskovicu pre farský kostol v Eppanu. Svieca je dva metre vysoká, v priemere má 15 cm. objem jej obnáša 45 cm. a váži 32 kilogrammov.

Oheň. V obci Poráč vo Spiši nedávno oheň vypukol, ktorý 15 domov spálil. Škoda je veľká.

Vražedný list. Isté je, že nejedon list už napísali, ktorý zapríčinil čítajúcim smrť, bárs ani čiernidlo ani papier nebol otrávený, ale list tento, ktorý všeobecne smu-

tnú tragédiu pôsobil v Moskve, nepatrí medzi tieto. Istá ruská dáma dostala nedávno na svojho manžela adresovaný list. Ponevác muž jej bol práve na ceste, otvorila pani list tým viac, lebo adresa prezradzovala písmo ženskej. V liste stály len nasledujúce dve slová: «Pamätaj na mňa!» Podpisu nebolo. Pani už nemala ani času čudovať sa zvláštnemu listu, razom ostala bez seba a padla na zem. List jej vypadol, dievčatko, ktoré sa na zemi ihralo, vzalo list do ruky, pritislo k ústam a i dieťa našli bez pamäti ležať. Paniu sa podarilo privolaným lekárom prebrať, ale dievčatko už nemôžu prebudíť z hrozného spánku. Nevedno, kto spôsobil ukrutný útok na muža, ktorý sa predsa takto vyslobodil z hrozného nebezpečia Policia zaviedla prísne vyšetrovanie.

Zhorelo tridsať dievčat. Z Petrohradu dochádza úžasná zpráva. V obci Šalajerska, na okolí rieky Don v jednom humne zhorelo tridsať mladých diev. Devy totiž pracovali pri poľných prácach na jednom panstve a večer po práci zavrely sa pred mužskými do jedného humna. Mužskí na to humno podpálili, tak že všetkých tridsať dievčat zhorelo.

Poštársky kočiš Micsinai, ktorý bol ušiel s 98.000 korunami a ktorého potom chytili v Jásapáti, posúdený je na štyri roky trestnice.

Krčmy a nedeľa. V Anglicku je to už dávno tak zavedené, že sú zpod nedeľného odpočinku nie vyňatí ani krčmári. V nedeľu niet otvorenej krčmy nikde ani len jednej. Nedeľa je vskutku nedeľou, nie ako u nás, menovite po mestách, kde nedeľa je priateľom toho «trúndu» na to dobrá, aby celý deň v krčme sedeli. Výbor stolice berežskej sa však usniesol, že podá snemu žiadosť, aby bol náš nedeľný odpočinok upravený v tom smysle, že by v nedeľu i krčmy i palenčené putiky byly čez celý deň ztvorené. Zároveň rozošle berežská stolica i ostatným stoliciam príписы, aby sa ku jej myšlienke pripojily.

Zóny na telefone. Na telefonickú sieť krajinskej v Uhorsku vstúpy do života zónové rozdelenie, tak že na menšie dialky bude možno telefonovať za pomerne lacný peniaz.

Jask popod morskú užinu behringskú, teda pod zemou a pod morským dnom, chce stavať spoločnosť rusko-francúzsko-americká. Jask by sprostredkoval priamu premávku so Sibíru do Alasky. V prípade vojny by bol jask rovnako prístupný tak Rusom ako i spojeným Štátom Americkým.

Stávka delníkov v Aníne ešte trvá. Nepracuje 1200 delníkov.

Zlodej košicko-bohumínskej dráhy. Dezider Róth je konečne v rukách súdu. Róth bol pred rokmi ukradnul zo skryne vrútockého náčelníka stanice 50.000 korún a ušiel. Potuloval sa po Pešti, po Pätikostoloch a teraz ho prezradil v Trnave jeden kamarát, s ktorým sa bol zabával. Našli u neho 12.000 korún.

Otvorenie priemyselnej výstavy v Žiline bolo v sobotu ráno dňa 1. augusta. Minister obchodu dr. Lang doviezol sa ešte v piatok z Ružomberka do Žiliny. V sobotu ráno uvítalo obecnstvo na nádraží ministra Langa

hlučnými ováciam. Potom oobývaly sa vo farskom chráme služby Božie, na ktorých bral účasť aj minister dr. Lang. Slávnostnú sv. omšu slúžil opát-farár žilinský Fran. Podivinský za veľkej assistencie kňazstva a obecnstva. V mene obce mesta Žiliny pozdravil dra Langa mestský rychtár Štefan Tvrďý. Po službách Božích prijal minister na mestskom dome niektoré deputácie stolíc: turčianskej, oravskej, liptovskej, nitrianskej a trenčianskej, ako tiež i kat. kleru a iné deputácie. Za tým nasledovali zdravice. Po obede minister Lang odcestoval na Vrútky obzreť si tamojšiu železničnú dielňu.

Preložený jarmok. V obci Füle (vo Filakove) tohoročný jarmok miesto 23. a 24. aug. bude sa odbyvať 24. a 25. augusta.

Osobné. Dňa 27. a 28. júla mal sňatok náš pán Michal Branický, učiteľ a organista v Ústi (oravská stol.) so slečnou Máriou Hmizákovou z Horného Štepanova. K stavu manželskému blahoželáme mnoho zdraru!

Dobrovoľní ochrancí a polícia v nedeľu v noci mali veľa práce s korhelmi, bitkármi a doklatými ľuďmi. V Šorokšárkej ulici 38-ročného nádenníka Karola Laliča obuvnícky pomocník menom Anton Bajor preklal nožom. Odviezli ho zomierajúceho do Rochusovej nemocnice. Bajora polícia zatkla na východnom nádraží, keď chcel práve odcestovať. — V Szaboles ulici nádenník Ludvik Szabó bodnul nožom do brucha 20-ročného nádenníka Štefana Szemző. Odviezli ho tiež do Rochusovej nemocnice, Szabóva ale zatkli. — V Drégelyovej ulici jedna opilá spoločnosť dopíchala nožami jedného nádenníka Bélu Bugaru, fabričného robotníka Jozefa Zembu a Fr. Krámlího. — V Novej Pešti v nedeľu v noci Franc Novotný a Jozef Batovík, stolári, povadili sa s kováčskym pomocníkom Ladislavom Hajduckým a nebezpečne ho doklali nožmi. Nešťastníka v beznádejnom stave odviezli do nemocnice, proti vrahom ale však zaviedli prísne vyšetovanie.

Kostra mamuta v Beši (v tekovskej stolici) ako majetok dôstojného pána Andreja Kmefa, predsedu Mus. slov. spoločnosti, bola koncom minulého týždňa z Preňčova do Turč. Sv. Martina dopravená. Jednotlivé kusy na čiernych podstavcoch už samým predsedom pri pomoci praparátora Knisa vypraparované v sobotu vybalili sa a v prvej izbe museálnych miestností na obdiv obecnstva uložili. Kolosálne kosti tohoto obra ssavcov až na veľkú časť kostí lebky sú väčším dielom dobre zachránené. Hnatý všetkých štyr extremít, kosti dláb, čeriesla s ich velikúnskymi lopatami, väčšina obratlov patrovej kosti a fragmenty rebier, dva veľké, umnou prácou složené kly a jeden vrchný zub zobia naše museum.

V záležitosti osudného maršu. Poľný maršal barón Appel, veliaci generál Bosny a Hercegoviny, z poverenia ministra vojenských záležitostí odcestoval do Bileku, aby tam previedol vyšetovanie.

Čo stojí americká reklama? V časopise «Arena» znalec amerických obchodných pomerov vyrátal, že Amerika vydá ročne za inseráty 300 millionov dollárov; peniaze tieto každým rokom rastú, lebo Amerikáni už dávno

zksili, že reklama je vždy osožná a tak čím diaľ väčšie obnosy venujú na oznamy.

Socialisti. V nedeľu peštianski socialisti demonštrovali proti vláde, snemu, pánom, úradom a síce ohromným, 30-tisícovým meetingom. Resolúcia znie, že budú podporovať obštrukčný boj, jestli obštrukcionisti vezmú do programu volebný zákon, rozšírenie volebného práva. Poriadok bol príkladný.

Podpaľač. V júniusi vyhorela obec Moča v Komárňanskej. Zhorelo 326 domov a 523 bočných stavísk. Podpaľača chytili v osobe bývalého učiteľa Bileseka, ktorý z pomsty podpálil obec, keď mu v celej obci nik necheel dať bytu. Podpálil obec tak, že na lep nachytil vrabcov, na paprky popriväzoval im horiaceho práchna a potom vypustil.

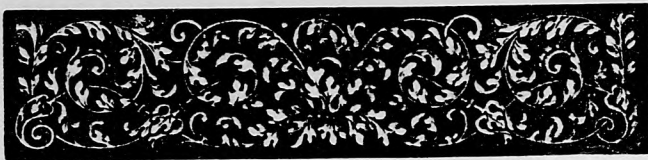
Servus Pali! Hlavný hrdina bandy, zakupujúcej Kossuthistov, ktorej podarilo sa dostať ľahkoverného dobráka grófa Ladislava Szapáryho do svojich rúk, bývalý chýrny redaktor «Egyetértésu», potom aj krajinským vyslancom z milosti Francka Kossutha, Dienes Marczy, poslal z Berlína vyslancovi Pavlovi Nessimu, ktorý tiež predstrel odhalenie proti nemu, pohľadnicu nasledujúceho obsahu: «Servus Pali! Všetko je ti odpustené. Tvoj priateľ Marczy.» — Vidno, chlap je dobrej vôle a má pritom aj humor.

Horiace naftové pramene. V Balachane minulý týždeň chytily sa plameňom naftové pramene. Päťdesiat vrtacích veží a mnoho naftových nádržíek ľahlo popolom. Hasenie požiaru pre nedostatok vody je vôbec nemožné. Má sa za to, že požiar povstal z podpaľovania. V Baku pred pár týždňami vypukol totiž obrovský strajk, v ktorom berú účasť nielen robotníci petroleumových prameňov, lež aj robotníci pouličných železníc a priemyselných dielní a majitelia naftových prameňov obávajú sa, že strajkujúci chcú zničiť všetky bane.

Srútila sa veža. V obci Mohara v stolici siládskej čez pohrúb tamojšieho gazdu Tomaša Kužala, srútila sa veža, na ktorej zvonili kostolník, jeho 24ročný syn Anton, 13ročný a 15ročný chlapeci a všetkých zasypala. Chýr o nebezpečí rozniesol sa hneď po celej dedine a občania bežali na pomoc nešťastníkom, kým však sboreniny odpratali, zasypaní boli už mrtví.

Poprava v Pešti. Na vrahovi kupcovej Löwingerovej z V. Káty, Matejovi Kármánovi, vykonaný bol smrtný výrok. Odsúdeného obesili v Pešti ráno dňa 31. júla.

Upozornenie. Viac ráz obrátili sa už ku nám jednotlivci s tým, zdáľiz je spoľahlivý ten alebo onen *ústav sprostredkujúci požičky*? Otázka táto bude napozatým zbytočná, bo hľa my odporúčame, a síce veľmi vrele, jeden taký výborný ústav, ktorý je bezpodmienečne spoľahlivý, a nadto ešte aj je nie sprostredkujúci, alebo *požičky sám prevádzajúci ústav*, tak že trovy prosredníctva môže si usporiť ten, kto sa tu uchádza o požičku. Tento ústav je: «Kisbirtokosok Országos Földhitelintézet» v Budapešti, ktorého cieľ a podmienky medzi našimi dnešnými oznamami možno čítať.

DOPISY.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Velactený Pán Redaktor!

Zasielam Vám tu jednu znamenitú reč francúzskeho generála *Poirriera*, ktorú mal ku svojim vojakom. Táto výtečná reč zaiste zaslúži i v *Krestanovi* uverejnená byť. Z tejto reči sa môžeme náležite presvedčiť, čo znamená židozvednárske liberálne heslo: «Volnosť, rovnosť, bratstvo». Výtečná tá reč od slova do slova zneje nasledovne:

«Vojaci! Pýtam sa vás, prečo by som mal poslúchať zákony, ktoré utvorili darebáci, ktorí nami vládnu? Prečo mám platiť dane a prelievať krv preto, že o tom rozhodli politikovia, ktorými opovrhujem, a ktorých by som neposlúchnul, keby som nečítal v biblii, že každá vrchnosť Bohem jest ustanovená.» Generál *Poirrier* rozoberal potom podrobne heslo republiky: «Rovnosť, volnosť, bratstvo» i reknul: «*Heslo volnosť, rovnosť, bratstvo* jest **veliký podvod**. Sú medzi vami dvaja, ktorí by si boli rovní? Republikánska rovnosť — poznáte ju; jak by vás trestali, keby ste presidentovi republiky vložili na hlavu cylinder a keby ste delníkovi vložili klobúk! Je možné bratstvo medzi ľuďmi, keď ani vlastní bratia bratsky spolu nejednajú? A jaká je volnosť v tomto štáte, kde bezbranné mníšky zo škôl vyhánajú násilím — nechcem a nemusím ani podrobnejšie vykladať.» Generál *Poirrier* bol za svoju reč volaný k zodpovedaniu, a odsúdený. «Mučedníkom medzi dôstojníkami» menujú teraz *Poirriera* nacionalistické listy parížske. Neni-li to znamenitá reč? Nezaslúži-li i v «*Krestanovi* byť uverejnená?

Táto výborná reč generála *Poirriera* s malými premenami môže sa bezpečne i u nás na našich židozvednárskych liberálnych tatárov aplikovať. Ja by som rád o tejto reči rozjímania a výklad učinil a v *Krestanovi* uverejnil; zvlášte však o týchto slovách generála: «*Prečo by som mal poslúchať zákony, ktoré utvorili darebáci, ktorí nami vládnu?*» A *prečo mám platiť dane a prelievať krv, preto, že o tom rozhodli politikovia, ktorými opovrhujem*: ale neni radno; bo keby som ja to v *Krestanovi* uverejnil, isto-iste, žeby som bol pred porotný súd ku zodpovedaniu pohnatý a odsúdený a bol by som «politickým mučedníkom», ja ale na moje staré dni — čo 80ročný starec — takýmto mučedníkom byť nechcem, preto moje rozjímania a výklad v *Krestanovi* neuverejním, len u seba v tajnosti podržím.

Ct. čitatelia «*Krestana*» nech si sami tiež rozjímania a výklady jako najlepšie vedia — učinia, za to ich židozvednárska liberálna vláda na súd k zodpovedaniu hnať nebude.

Andrej Rojko,

54ročný jubilárny kňaz na odpočinku.

Z Trenčianska.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Velavážený Pán Redaktor!

Ráďte byť tak láskavy, týchto pár riadkov v našom obľúbenom «*Krestane*» uverejníť.

Ratujme náš ľud!

Tak by každý úprimný priateľ ľudu mal myslieť a v záujme tomto nemal by ani chvíle čakať, lebo každá chvíľa je drahá. I preto všetci tí, ktorí môžu ratovať ľud, ale toho činiť nechcú, alebo s vecou touto odkladajú, *nie sú priateľia ľudu*, ale naháňači úžerníkov a iných drancierov, ktorí ľud do ostatnej kvapky krve vycicať chcú.

Náš ľud je jako tá opustená záhrada, o ktorú sa nik nestará, alebo len lahostajne. Ľud ten náš zapustnie tak, že beda bude ho viac napraviť. Nehovorím, že je to tak všade — lebo česť je výnimkam a chválihodní sú tí, ktorí ľud svoj nedali zpusťiť. Ale čo-že je to oproti toľkým tisícom ľudu, ktorý už roky čaká na takých mužov horlivých, jakí sa aj inde našli. Lebo tajiť sa nedá, že máme predsa poniektorých horlivecov, ktorí nosia dobrobyt ľudu nielen v srdci, nielen na jazyku, ale aj v skutkách. Ba čo viac, máme i takých, ktorí keď treba i obeť prinesú za ľud a nehľadajú ani chvály, ani uznania, ani žiadneho zisku.

Poznáme v Trenčianskej jednu dolinu, v ktorej asi 12.000 duší sa živorí, a títo všetci sú v rukách židovských. Tu nenajdeš krestana, čo by bol sklepník, kupec, alebo krémár, . . . Tu je to všetko žid! A prečo to? Či by nemôhol tu to isté i krestan byť? Alebo prečo nieto tu ani úverkový, ani potravný spolok? . . . A či tam sa nenajdú takí mužovia, čo by sa tej veci zaujať chceli? Či tam niet neodvislých ľudí? Alebo pokiaľ chcú ešte sa dívať, jako ten ľud — pri tom všetkom, že z Ameriky ohromné peniaze dochádzajú — jak mravne tak telesne hynie? Alebo kde sa ešte na svete väčšia úžera sprevádza: či nie v doline tejto? Alebo kde sa tak draho všetko predáva: či nie tuto? Áno, tu v tej doline, v ktorej vyše 12.000 krestanov jest: nieto ani len jedného malého krestanského sklepníčka. Kto je toho príčina? Ten ľud veru nie. Veď sám od seba čo začne, keď nemá pochopu ani o úverkovom ani o potravnom spolku?

Ratujte, páni, ten ľud, kým je ešte čas: lebo bude už-úž neskoro! Preč s váhavosťou; len smele sa chytíť do toho, ohľad na nikoho neberúc, či sa to komu páči alebo nie!

Jano z búdy.

Zo Spišskej Magury.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Prevelebný Pán Redaktor!

Úctive prosím, ráďte nasledovné riadky uverejníť v našom obľúbenom «*Krestane*».

Dovoľte mi, aby som tuná opísal v krátkosti birmovku, ktorá sa síce nie u nás, ale v susednej polskej obci, v Nižných Šromovcäch, ktorú len Dunajec delí od nás, stala. Šramovčania, ktorí s polskej strany vysokými vrchami a s našej strany Dunajcom sú obklúčení, s veľkou

túžbou a s radosťou očakávali ten deň, v ktorom ich dobrý hlavný pastier aj k nim, tak od sveta odstráneným pride. Dňa 19. júla večer aj v skutku prišiel k nim ich tarnovský biskup Leo Valenga, aby ako starostlivý otec aj svoje, od prírody tak opustené ovce, vidieť, potešiť a posilniť mohol. Na uhorskej strane v Sub-Lechnici už čakala pána biskupa lechnická processia a kňazia spišsko-staroveského dekanátu, pod vedením pána dekana Jakuba Hillyay, ktorý krásnou latinskou rečou privítal pána biskupa. Pán biskup ďakoval spišským kňazom za privítanie, ako aj ľudu tam shromaždenému. Na to si pán biskup sadnul na krásne ozdobenú plť a prešiel do Šramoviec, kde ho tamojší kňaz Ján Kviatkovič s ľuďom veľmi slávne a radosťne prijal. Pán biskup tam skutočne veľmi horlivú missionársku činnosť preukazoval. Hneď po kázni si do spovednice sadnul a až do pol jedenásnej v noci spovedal, na druhý deň ráno zase všetkým vyspovedaným prijímať dal. Deťom aj nauku držal, a to na veľmi milý spôsob. Ku svätej spovedi pristúpilo 340, ku svätému birmovaniu 347. Aj s uhorskej strany niektorí pristúpili ku sv. prijímaniu.

Po všetkom sa s krásnou rečou odobral od ľudu a ich s otcovskými slovami napomínal, aby sa aj v Pešti. aj v Amerike po katolícky držali; pijatiky, pálenky zo všetkej sily varovali; dietky svoje usilovne do kostola a do školy posielali a dľa možnosti sa usilovali, aby u nich Ježiš čím skorej hodnejší, nový príbytok mal. Teraz je len malý drevený kostolík.

Pán biskup sa veľmi milým a poníženým ukázal. Ku každému mal milé slovo, ale na príklad tento sluha Ježišov zvláštnu lásku preukazoval ku dietkam. Za ten jeden deň, čo tam strávil, si úctu a lásku všetkých získal a to natoľko, že so slzami v očiach odobrali sa od neho a s boľastou pozerali dlho za plťou, ktorá s pánom biskupom na krásnom Dunajci medzi do neba vypýnajúcim sa Pšeninami do chýrečnej Šaavnici plávala, kde zase dňa 22. bola birmovka. *Jeden prítomný Magurčan.*

Rozmary a žarty.

Kto je tomu na príčine.

Muž: Ty stará, tá polievka je prismudnutá.

Žena: Aj tomu si ty na príčine; prečo nemáš teraz ako obyčajne, — nátku!

★

Nový krčmár: Pánovia, kto od môjho vína najprv z vás dostane červený nos, ten obdrží odo mňa skvostnú premiu.

Spisy redakcii zaslané.

Upozornenie: Keď chcete si zadovážiť tuto vypísané knižky, vždy dávajte pozor na to, že ktorú knižku u koho objednať máte. To máte tu pri každej uvedenej knižke vždy pekne vypísané. Teda neposielajte peniaze na vydavateľstvo «Krešťana», lež vždy tomu, kto patričnú knižku predáva.

Chlieb Svätého Antona alebo dva obrázky z po-božného života, zfotoval *Zaosek*. Vydáva redakcia «Posol Svätého Antona» Budapešť, VIII., Szentkirályi-u. 28/a. Cena 20 hal. Predplatiteľom «Posla Sv. Antona» a tým, ktorí pošlú milodar na chlieb chudobných, dá sa za 10 hal. Knižočka táto je veľmi poučná, tak pre mužských, ako aj pre ženské. Nezabudnite si ju čím skorej kúpiť. Pište pre ňu na adresu: «Posol Sv. Antona», Budapešť, VIII., Szentkirályi-u. 28.

K čomu vede opilstvo? Smutná, ale pravdivá udalosť zo života ľudu. Poslovenčil *Andrej Hladký*. Cena 20 halierov; 25 kusov 3 koruny; 50 kusov 5 korún. Ku prekážaniu opilstva ničo lepšieho prostriedka, ako táto knižočka. Niektorí velební páni objednali ju na stá výtiskov, a použijú ju k rozdávaniu zvlášte mládeži ako odmena za usilovnosť v škole, alebo aj na miesto prepitného. Dostať ju u tejto adresy: «*Posol Svätého Antona*» Budapešť, VIII., Szentkirályi-u. 28. Noví predplatelia «Posla Svätého Antona» obdržia túto knižočku zdarma.

Posol Svätého Antona. Mesačný časopis, vychodiaci na 16 stranách s utešeným obsahom a krásnymi obrazmi. Redigujú: Edvard Sándorfi, katechet a Andrej Červjenka učiteľ. Predplatné na celý rok 2 koruny. Číslo na ukážku dostanete zdarma, keď na karte to žiadate budete. Adressujte takto: «*Posol Svätého Antona*» Budapešť, VIII. Szentkirályi-u. 28.

Odrobinky svatby Kaany Galilejskej u pátra Zaoska. Túto zábavnú a veľmi poučnú knižočku spísal náš výborný *Zaosek* tým cieľom, aby sa predávala v prospech chrámu lutišského. Určenej ceny táto knižočka nemá, ale každý, kto dľa možnosti pošle milodar na ten chrám boží, dostane ju ako na pamiatku. Žiadúco je, aby aspoň 1 kor. poslali dobrodincovia za knižočku, ktorý dostať: Sl. Farský úrad, Lutissa, u. p. Ó-Besztercze (Trencsénm.), alebo aj u samého pána Zaoska takto: Velp. Ľudovít Gáspár, r. k. farár, Dlhépole (Trencsénm.).

Dedinský hasič tiež od Zaoska s dvoma peknými obrazmi. Ešte sa nachádza do 500 výtiskov u redakcii «Posla Sv. Antona». Tieto sa rozposielajú teraz za zníženú cenu 12 halierov. To je tá najsmiešnejšia knižka Zaoskova. Dostať ju na adresu: «Posol Sv. Antona» Budapešť, VIII., Szentkirályi-u. 28.

Obzor. Časopis pre hospodárstvo, remeslo a domáci život. Ročník XIV. číslo 6. Vychádza koncom každého mesiaca. Predplatná cena na celý rok 2 kor. Zodpovedný redaktor a vydavateľ Juraj *Babka* v Lipt. Sielnici (Liptó-Szielnicz).

Sv. Izidor čo príklad sedliakov, dľa Jána Petra Toussaint, podáva dr. Jozef N. Janda, farár Černianský a professor. K dostaniu v tlačiarňi u Juliusa Zhorella vo Veľkých Topolčanoch.

Dejiny milostného miesta Blahoslavenej Panny Márie veľko-topolčanskej. Spísal Jozef Haverla, obetujúci kňaz. S odobrením ostrihomskej hlavnocirkevnej vrchnosti Z maďarského preložil Jozef Buchta, nitra-bojnanský kaplán. K dostaniu je v knižtlačiarňi Juliusa Zhorellu vo Veľkých Topolčanoch.

Včelár, nauka o včelárení pre ľud a ľudové hospodárske i opakovacie školy. Sostavil Ernest Lovecký, učiteľ a včelár. Vydal spolok sv. Vojtecha v Trnave (čo podielovú knihu na spolkový rok 1902—3). Cena výt. 60 hal. Knižočka formátu malej 8-o na 138 strankách s obrázkami obsahuje nauku včelárenia, podanú slohom ľudovým, s láskou k veci, priehľadne a prakticky. Za touto knižočkou bude nasledovať ešte druhá o včelárení; ačkoľvek i táto sama o sebe už je uzavreným celkom. Druhý sväzok bude obsahovať zovrubnejší výklad o takzvanom moderno-sedliackom včelárení. V našej dobe, kde západné národy všemožné nauky hospodárske veľmi horlivo pestujú, my Slováci ale sme v nich hodne zostali, odporúčame čo najvрейšie túto dobrú knižočku priateľom ľudu do pozornosti.

«**Posol božsk. Srdca Ježišovho**» — časopis obrazmi okrasený k rozmnoženiu úcty božsk. Srdca. Vychádza u pátrov-jezuitov v Trnave, Prešporská stol. mesačne raz. Predplatná cena na celý rok aj s prílohou 1 K. 60 halierov.

Mravná čítanka pre náš ľud. Vydáva: Spolok sv. Adalberta (Vojtecha) v Trnave. Sošit XIII. Hospodárska nauka. Napísal A. Bažik. Sošit I. Druhé vydanie. Cena 60 halierov.

Jadro nábožných výlevov. Kniha modlitebná pre každého katolíckeho kresťana s katolíckym spevníkom. Spísal Andrej Radlinský. Nákladom Spolku Sv. Adalberta (Vojtecha) v Trnave. Cena neviaz. výt. 1 kor. 49 hal., viaz. v koži s mramorezom 2 kor. 40 hal., v koži so zlatorezom 2 kor. 60 hal., a chagr. so zlatorezom a spínkov 3 kor. 20 halierov.

Oznam.

Náš vremlilovaný velebný pán páter *Zaosek*, jačkožto veľký dobrodinca chudoby, svoje diela «**Tridsaťročné jubileum farárskeho uradovania**» a «**Odrobinky svatby kani galilejskej**» obetoval čo milodar na sriadenia nového kostola Lutišského.

Úctive tedy prosím všetkých dobrodincov chudoby, aby skrz zaopatrenie týchto poučeno-zábavných knižočiek, pri prečítaní rozveselenú myseľ svoju — k obetovaniu milodarov pohli. — Kto má dobré srdco a chudobu miluje, nech sa hlási o knižočky u dolupodpísaného, ktorý niekedy pod menom «*Kozák*» alebo «*Jano zbúdy*» v našom milom «*Kreštane*» dopisuje.

Cena je dľa možnosti; a preto nech sa nik nedýva na to, koľko je toho: ale na jaký cieľ. Hovorí sa: «*že dobrého býva málo.*»

Láskavé príhlasy vďačným srdcom prijmem — a s chudobou za všetkých dobrodincov sa modliť budem.

V Lutišiac, dňa 1. júla 1903. o. p. Ó-Besztercze (Trencsén megye.)

S hlbokou úctou sa značím *Ján Greben*, farár.

Poľnohospodárske museum, ktoré nachodí sa v Budapešti na kerepeši-út č. 72., odporúčame obecenstvu k návšteve, keď pri dajakej príležitosti pride do Budapešti. Tu sú vystavené rôzne plodiny a náradie hospodárske a neplatí sa žiadne vstupné.

Pät' dní roku 1900 v Ríme.

Zaiste nič milejšieho nemôže byť nábožným pútnikom, putovavším minulého leta do Rímu, než knižočka táto. Tu najdu opísané, čo všetko radostného zkusili a utešenými obrazmi znázornené, čo tam znamenitého videli; každý teda, kto chce sa milo rozpomenúť na svoje putovanie do Rímu, nech zaraz obstará si túto peknú knižočku. Dostať u Fr. Richarda Osvalda, správcu fary na Teplej (Lenge, o. p. Bélabánya, Hont m.) Cena 4 korún s poštou 45 halierov, 50 výt. 18 kor.

Kto má knihy do daru?

Prosíme všetkých šľachetných ľudomilov, ktorým leží na srdci osveta kresťanská chudobných delníkov budapešťanských, aby ráčili láskave pripomocť nám ku založeniu primeranej knižnice pre «Budapešťanský katolícky delnícky kruh». Kruh tento sl. vládou potvrdený započal už účinkovanie svoje: objednal si miestnosť za 600 korún a členovia jeho ochotne prichádzajú po nedielkách k rozhovoru a prednáškam v duchu kresťanskom držaným. Ale príspevky členovské sú tak skromné, že z nich nemožno nám založiť knihovňu a vôbec pri chudobe našich tunajších rodákov-robotníkov odkázaní sme na priazeň každej šľachetnej duše, ktorá i v tom slovenskom robotníkovi vidí človeka a katolíka Kristu verného. Kto tedy máte snáď zbytočné pre seba knihy náboženské a mravnopoučné v reči slovenskej alebo v reči maďarskej písané, ráčte tiež doposlať na nížeudanú adresu. Kto chce sa smilovať nad našimi tunajšími bratmi, nachodiacími sa v biednom postavení bez práce, a chcel by daktorým halierom prispieť týmto polutovaniahodným bratom našim ku pomoci: ráčiž milodary svoje tiež na túto doposlať adresu: *Edvard Sándorfi, Budapest, VIII., Tavaszmező-u. 19.* Miestnosť súkromná spolku nášho je: Bpest, VIII., Práter-utcza 33.

Kreštania katolíci, čítajte len dobré našské knihy a časopisy!!

Odkazy redakcie.

Do pozornosti všetkým: Kto chcete predplatiť alebo adresu svoju premeniť, alebo kto reklamujete, vždy len takto musíte sa u nás hlásiť: *Kreštan kiadóhivatala, Bpest, VIII., József-körút 35.*

Drevenár. m. v St. T. Dopisnicu sme obdržali a žiadané aspoň na krátko uverejnili. No toho nie sa čo obávať; časom i tí, ktorí sú ešte — možno povedať v zaslepení svojho povedomia, — dojdú toho, že rozoznajú vašu čistú pravdu od všeliakého iného pokrytectva. Len bdejte a vplývajte tým lepšie vy i na tých druhých, žeby nedali sa niekomu zviať. Nech sa tí vaši Judáši, ktorých tam tak veľkú číslu máte, aj pobláznia, vy predsa neodstupujte od svojho. Ba tým lepšie hlásajte, čítajte a organizujte seba, aby takto nadobudli ste si pre seba dobrých, dostatočných síl ku vášmu podniku.

M. K. v Oly pl. Amerika. Všetko je v poriadku, Časopis preto nedostali ste, že neoznámili ste nám novú adresu. Budúce číslo pošle Vám naša administrácia už na nový byt.

Jeden priateľ ľudu v St. Drahý pán Brat! Istotne všetko len preto, že u vás ľud musí veľmi málo čítať. Zaste ani jedného čísla k vám nedochádza, následkom čoho je tak bojzlivý. Boh Vám pomáhaj.

K. P. v L. Velice radi by sme Vám pomohli, keďby možné nám bolo, ale ako ste už i sám nahliadol, že veru nie je to žiadna maškrtka pre nás, tým viacej, že tí, ktorých do toho najpotrebnejšieho priviedol, ostali najhorší. Dopis, ktorý spomínate, neobdržali sme.

Karol . . . Ako vyrozumeli sme z Vášho listu, mohla by sa tým viac vrchnosť o Vás postarať. Odpusťte, nám nie je možné poradiť Vám o takom povolání

Pavel Bilik, Slaná Studňa. Adresy odovzdali sme všetky administrácii, ktorá aj poslala na ne už z minulého «Kresťana» všetkým na ukážku čísla. Pisali sme dopisnicu, vzťahujúcu sa na «Posla Svätého Antona». Či došla?

Fenyóházišta v Liptove. My nedostali sme nič iné, ako prázdnu dopisnicu od Vás. Nevieme tedy čo vlastne žiadate.

J. K. V. D. Nuž hľa, také je to nešťastné vlastenectvo. Ačkoľvek nenie čo ľutovať, lebo to snáď i vy nahliadnete, že koľko ráz i sami občania pletú korbáč na svoje bremená, bez toho žeby nevedeli, ako vlády macošsky jednújú so slovenským ľuďom. Srdečný pozdrav!

Viacerým odpovedali sme listovne.

J. V. Jablonka. My dostali sme viaceré dopisy aj básne vaše. Niektoré dopisy boli veľmi dlhé, tie sa tedy neuverejnili. O básňach povieme Vám úprimne: niektoré sú dobré a pekné, ale tie boli dlhé a v nárečí polokom písané, a obsah sfahoval sa na vaše miestne pomery. Obsah básne ale musí byť taký, ktorý sa takrečeno každého čitateľa týka. Tak n. pr. o viere, o Bohu, o živote, o hriechu, o radosti, o žalosti atď. Znejúca báseň je každému vítaná: ale keď by znela o moste vašom, o vašom sklede atď., ktoré iní nepoznajú, nuž taká báseň nezaujima takmer nikoho. Lež prosíme Vás, ak máte krátke básne, tie pošlite nám. My ich preberieme, — bo sa najdú medzi nimi súce aj nesúce — a upotrebíme ich aj v Kresťane aj v kalendároch. Srdečný pozdrav.

Pod. kníhkupec. Na teraz Vám nemôžeme ešte o tom referovať; snáď pozdejšie, keď budeme mať o tom väčšiu známosť. Na každý pád budú nám potrební kolporteri, ale výlučne ten takí, od ktorých obdržíme osvedčenie potvrdené farským úradom. Tých ale, ktorí sú vám známi, čo dopisovatelia a predplatelia «Kresťana» upovedomte čo viacerých, žeby prihlásili sa u nás.

Koslolník. Úprimne by sme Vás prosili, keby ste nám doposlali od viacerých vašich kollegov adresu, ktorý by mali úmysel, keď vydáme kalendáre — predávať. Na druhé otázky odpovíme vám v budúcom čísle, alebo písomne.

J. Obr. uč. L. Žiadosti vaše odovzdali sme nášho časopisu administrácii, ktorá postará sa o ďalšie Vám doposielanie «Kresťana».

Do 500 zl. mesačne

(aj to len ako extra zárobok) môže každý ľahko, statočne a bez všetkých útrat zarobiť. Pošlite a to hneď Vašu adresu pod S. K. 163 na

Kanceláriu oznamov Steinhausen

Karlsruhe (Baden) Amalienstrasse.

Peniaze „mnoho“ peňazí!

mesačne môže **1000 K** každý bez zvláštných vedomostí a bez výloh snadno a poctive zahľadať. Jestli zašlete hneď svoju adresu pod zn. «E. 806.» anoncn. oddeleniu

«Merkuru», Mannheim, Merrfeldstrasse (Badensko).

Do bardiovskej sochárskej školy prijme sa du

učenia 8 chlapcov.

Obširnejšie vysvetlenie podá p. Móric Hölzel, univer. sochár Bártfa (Sárosm.), Kossuth Lajos-utca 7. Vlastné umelecké dielne.

O najvýbornejších „Transvaal“ brytvách
cenník zdarma a franco zašle tomu, kto si to na dopisnici žiada

===== WINKLER a GRAUER, Kőbánya 21. sz. =====

TÓRV. VEDVE.

Do úctivej pozor- nosti odporúčam bal sam Svätého Antona Paduanského. Nezčísle mnoho listov poďakovania, potvrdzujú to, že ctítelia svätého Antona tento balsam čo domový liek s najväčšou dôverou zaviedli.

Proti neuhom žalúdka, nec uti k jedeniu, chudobe krve, hlavybófu, lámkám a všetkým chorobám, či po vnútornom užívaní, alebo zovňajšom trení, dokazuje istý a zvláštny úspech.

Cena jedného krčahu s opisom upotreby 1 koruna 20 halierov.

==== **K dostaniu výlučné u** ====

Jozefa Hübner, lekáreň Červeného kríža, Baja, Erzsébet királynéút 22. szám.

— Kto má —
zakachované kone

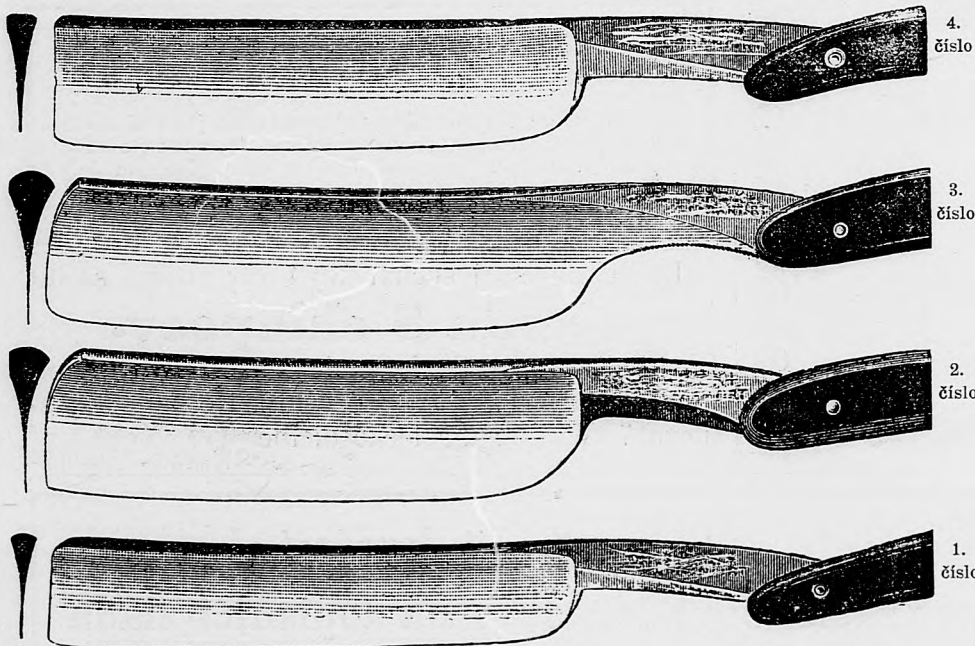
nech sa obráti na

Hermann Ende, Bodenbach (Česko).

Počas liečenia sú úplne ku práci spôsobilé. Lieky sa neposielajú. Trovy liečenia najviac 20 korún obnášajú.

Všetky slovenské knihy

dostať u **J. Gašparika** knihkupca v Turčianskom Sv. Martine (Turócz-Szent-Márton). Soznam knih pošle sa každému zdarma.

S 5-ročnou zárukou!

rozposielam s najlepšej diamantovej ocele zhotovené **brity.**

==== **Objednávajúca adresa:** ====

JOZEF SOHR

Somogy-Szill, číslo 21.

Ráčte jednu objednávku na prábu urobiť a vydarenie je isté. — Príhodné ceny: 1. číslo **1 zl. 40 kr.**, 2. číslo **1 zl. 60 kr.**, 3. číslo **2 zl.**, 4. číslo **2 zl. 40 kr.** Pri objednaní 5 kusov bez platenia pošty sa rozposiela. Ku každej britve jedna cenná schránka zdarma. Obrázkový cenník v každom jazyku pošlem.

Tlačou Stephanaeum. V Budapešti, VIII., Szentkirályi-utca 28/a.

Najlepšie

K o š e

dodáva známá firma

JOSEF MECERA

v **Čelakovicích (Čechy).**

Hladám

do môjho obchodu miešaného tovaru 13—14 ročného učňa z dobrého domu, ktorý zná uhorskú a slovenskú reč.

Nagy-Bittse (Trencsém.).

Jozef Szkotniczky ml.,
obchodník.

V Ružomberku

možno dostať jedon dom (2 izby, kuchinu, pivnica) s gazdovskými stavami, a s dvoma miestnosťami pre obchod, i pole pod 18 mier siafa

doprenajmu (árendy).

Obširnejšiu správu podá Štefan **Hattyár** vo V.-Borove, o. p. Hutti, Liptovská stolica. 125